

Галина КОЗЛАКОВА

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член АМСКП «Полісся»,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
<https://orcid.org/0000-0002-9393-8638>

Дмитро СТЕФАНОВИЧ

головний редактор газети
«Київський політехнік»

Ключові слова: Київський політехнік, вчена рада, ювілейна сесія, НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», видання про історію КПІ, ректори, викладачі, студенти, нові спецкурси, магістранти.

Представлено аналітичний огляд заходів і матеріалів, присвячених святкуванню 125-річного ювілею Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (далі – КПІ), що відбувалось на Ювілейній сесії професорсько-викладацького складу 31 серпня 2023 року. Дану подію докладно висвітлено на сторінках газети «Київський політехнік», що виходить в е-варіанті та розміщується на сайті університету.

УДК 378.12 (092)

DOI 10.32782/NPU-VOU.2023.4(91).16

**АНАЛІТИЧНИЙ
ОГЛЯД ОСВІТ-
НЬО-НАУКОВИХ
ЗАХОДІВ З НАГО-
ДИ ЮВІЛЕЮ НТУУ
«КПІ ІМЕНІ ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»:
ТРАДИЦІЇ ТА
ІННОВАЦІЇ**

© Козлакова Г., Стефанович Д., 2023

З метою інформування освітньої спільноти України про згадану важливу подію авторами підготовлено статтю, у якій з посиланнями на джерела наведено короткі відомості про історію створення та розвитку КПІ, його сучасну структуру та досягнення. Згадано про вітання поважних гостей, які взяли участь і виступили на Ювілейній сесії, де ґрунтовну доповідь з назвою «КПІ-125: згадуючи про минуле, думаємо про майбутнє!» проголосив ректор, академік Національної академії наук України Михайло Згуровський. Автори сподіваються, що публікація статті сприятиме створенню нових професійно орієнтованих навчальних спекурсів для магістрантів.

Вступ. Актуальність теми статті обґрунтовується необхідністю висвітлення останніх подій в університетах України не лише на сайтах вищих закладів освіти та їхніх структурних підрозділів, але також у більш доступному традиційному форматі, тобто надрукованих у часопису «Вища освіта України».

Для кожного університету дуже важливою стає публікація у власній газеті про поточні події та плани подальшої діяльності кожного з підрозділів університету. Газета «Київський політехнік» у квітні 1927 р. і дотепер достойно зберігає відомості про історичні події та славні традиції Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (далі – КПІ).

У зв'язку з поширенням процесів інформатизації та для економії коштів багато вищих закладів освіти відмовляються від паперових варіантів власних газет і залишають їх в електронному варіанті на сайті університету. Розрахунок простий: якщо комусь дуже потрібно, роздруковують для себе паперовий варіант з електронного. На жаль, водночас значно скорочується коло та кількість осіб, ознайомлених з останніми подіями, що є важливим для всіх учасників навчально-виховного процесу в університеті, тобто і викладачів, і студентів. Нині мова йде про таку важливу подію, як 125-річний ювілей Національного технічного університету України (далі – НТУУ) «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», найбільш відомого в Європі та світі українського технічного університету.

1. Публікації в газеті «Київський політехнік».

Послідовно більшість подій, пов'язаних із цим святом, представлено на сторінках двох спеціальних випусків газети «Київський політехнік», що підготовлено на початку нового навчального року [1; 2]. Не можна не відзначити наполегливу професійну роботу редакційної колегії газети на чолі з головним редактором, які з по-

вагою представили на сторінках першого випуску історичні фото КПІ, а також репортаж про відкриття на території університету нових скульптурних композицій, нових муралів, інші важливі матеріали.

Зупинимось на огляді **матеріалів першого випуску** [1, с. 1–3].

Упродовж своєї історії КПІ працював, не змінюючи місцезнаходження, у трьох різних державах, в умовах трьох державних устроїв і політичних систем. Колектив КПІ не просто працював, а забезпечував підготовку фахівців, імена багатьох із яких відомі по всьому світові, зокрема це найвідоміші випускники університету Ігор Сікорський і Сергій Корольов.

Імена багатьох викарбовано на гранітних плитах Алеї зірок перед історичним головним корпусом, увічнено в пам'ятниках на території кампусу та меморіальних дошках навчальних корпусів.

На базі факультетів і підрозділів КПІ було створено 12 українських вищих закладів освіти, що успішно працюють у різних містах України, низку промислових підприємств і науково-дослідних установ.

Сьогодні КПІ – один із найвідоміших і найбільших технічних університетів Європи. Тут навчаються майже 25 тисяч студентів, у його складі працюють 16 факультетів, 11 навчально-наукових інститутів, декілька науково-інженерних центрів, студентських конструкторських бюро тощо. Науково-педагогічний колектив університету становлять понад 2,5 тисяч викладачів найвищої кваліфікації, зокрема члени-кореспонденти й академіки НАН України.

Незважаючи на війну, КПІ залишається лідером для вибору місця навчання майбутніх абітурієнтів, як і минулого року, університет став першим серед українських ВЗО за кількістю зарахованих вступників на бюджетну форму навчання. Значно зросла кількість тих, хто навчатиметься за контрактом.

У цьому випуску газети «Київський політехнік» також подано відомості про

колективну працю «КПІ: друге століття. Продовження традицій» [3], над змістом якої працювали багато співробітників із різних підрозділів університету. Заступник головного редактора, голова вченої ради КПІ академік Михайло Ільченко презентував сигнальний примірник книги на засіданні ректорату 21 серпня 2023 р. Видання здійснено коштом спонсорів, його електронний варіант планується розмістити на вебсайті університету.

Істотно, що ця книга посяде чільне місце на полицях багатьох наукових бібліотек і стане джерелом для написання нових навчальних посібників.

Святкування 125-річного ювілею КПІ відбувається в надзвичайно важкі для України часи, але це не зменшує важливості цієї дати для нинішніх студентів і працівників, для його ветеранів, випускників різних років і всієї вітчизняної системи вищої освіти.

2. На сторінках другого випуску газети «Київський політехнік» [2, с. 1–3] опубліковано фото та відомості про ювілейну сесію професорсько-викладацького складу КПІ, що відбулась 31 серпня 2023 р. в залі засідань вченої ради університету.

На першій сторінці подано фото Президента України Володимира Зеленського, який особисто привітав учасників ювілейної сесії: «Я дякую Вам, що Ви підтримуєте міцність і славу Київської політехніки!». Такі вітальні слова Президента України варті того, щоби їх почули викладачі та студенти всіх факультетів та відчували гордість за університет, у якому вони працюють або навчаються, де відбувається їхнє соціальне, наукове та студентське життя.

На засіданні ювілейної сесії виступили поважні гості, зокрема: перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко, генерал-лейтенант Сергій Наєв, президент НАПН України Василь Кремень та інші.

Грунтовну доповідь «КПІ-125: згадуючи про минуле, думаємо про майбутнє!»

на сесії проголосив ректор КПІ, академік НАН України Михайло Згуровський. Основний зміст доповіді ректора представлено на двох сторінках [2, с. 2–3]. Доповідь присвячено огляду 125-річної історії КПІ, зокрема чотирьох етапів його становлення й еволюції, а також проголошенню основних складників Платформи повоєнної інноваційної трансформації країни:

– КПІ продовжує вдосконалювати модель дослідницького університету, яка органічно поєднує передову освіту, конкурентоспроможну науку й інновації, що зорієнтовані на підвищення обороноздатності країни;

– університет забезпечує подальший розвиток програми навчання протягом усього життя на основі перепідготовки та підвищення кваліфікації тих, хто вже працює, з метою їх адаптації до змін ринку праці та розвинення власної кар'єри; передусім це стосується підготовки та перепідготовки висококваліфікованих кадрів для сфери оборони і безпеки України;

– КПІ послідовно реалізує концепцію «цифрового університету». Застосування технологій штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності, хмарних сервісів уже тепер змінює зміст освітньо-наукового процесу, підвищує ефективність управління на всіх рівнях.

Інші перспективні напрями діяльності КПІ стосуються підвищення енергоефективності, енергозбереження, екологічної безпеки, розбудови сучасного кампусу шляхом розвитку матеріально-технічної бази тощо.

За останні роки в КПІ створено зручні локації для творчої роботи здобувачів, працівників і гостей університету, серед них: відкритий простір науково-технічної бібліотеки, інформаційно-технологічний хаб факультету інформатики й обчислювальної техніки, «Клуб-13», «Сквер Піонерів авіації», «Парк нескорених» тощо.

На жаль, останні роки принесли небачені раніше виклики та випробування через повномасштабну російську агресію.

Сотні студентів і співробітників КПІ та тисячі випускників минулих років стали на захист Батьківщини. У період 2014–2023 рр. із них 67 віддали своє життя за свободу та незалежність України. П'ять київських політехніків удостоєні звання Героя України посмертно. У вестибюлях навчальних корпусів їм встановлюються пам'ятні дошки.

За короткий час в університеті активізовано наукові розробки та підготовку кадрів за військово-промисловими напрямками, за програмою «Управління у сфері оборонно-промислового комплексу» підготовлено понад 150 магістрів, засновано Фонд допомоги Збройним силам України «Київський політехнік».

На завершення доповіді ректор підкреслив, що нині на київських політехніках лежить відповідальність за підтримку високого авторитету професорів і викладачів попередніх часів і обов'язок на новому етапі розвитку університету цей авторитет примножити. Академік Михайло Згуровський зазначив, що збуваються пророчі слова першого ректора КПІ Віктора Львовича Кирпичова, що їх проголошено 125 років тому, з побажанням альма-матер «жити, рости, міцнити, процвітати сотні і тисячі років <...>».

3. Книги, присвячені історії НТУУ «КПІ».

3.1. Як зазначено вище, нова книга про історію КПІ [3] за концепцією та дизайном стала продовженням видання, створеного до сторіччя університету (1998 р.). Відкриває її докладний історичний нарис про заснування та розвиток університету, що охоплює весь період його існування – від задуму про створення у ХІХ ст. до початку нового ХХІ ст.

Цей розділ містить багато нових, невідомих раніше фактів з минулого КПІ та значну кількість ілюстрацій, які раніше не друкувалися. Проте більшу частину видання присвячено сучасному стану університету та його підрозділів, здобуткам його наукових шкіл, а також інноваційній

діяльності та принципам, на яких нині ґрунтуються освітній процес і науково-дослідна діяльність, окреслено шляхи подальшого перспективного розвитку КПІ.

Новою особливістю для видавничої справи стало використання у книзі QR-кодів, що дозволяють читачам ознайомитися з різними періодами життя університету. Зчитавши коди за допомогою смартфона, можна переглянути кадри старої кінохроніки, сучасні відеоматеріали, прочитати інші публікації про історію та досягнення НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського».

3.2. Видання [6] про початок історії створення КПІ автори Володимир Янковий і Дмитро Стефанович підготували до 120-річчя університету. Вони звернули увагу на перебіг суспільних і політичних подій на початку ХХ ст. в контексті історії науки та технологій, а також взаємного впливу стрімкого розвитку науково-технічного прогресу на розвиток економіки та культури країни. Книга містить п'ять розділів і додатки, назви розділів відображають структуру та зміст даного видання:

1. Світові тенденції розвитку науки, техніки і технологій у ХІХ – на початку ХХ ст.

2. Заснування і становлення Київської політехніки як об'єктивна відповідь на запит часу.

3. Роль КПІ й інших вишів підросійської України в розвитку і становленні національної промисловості (1861–1913 рр.).

4. Київська політехніка: науковці і наукові школи.

5. Перші київські політехніки: не лише навчання.

У Додатках представлено копії реальних історичних документів, що регламентували здійснення освітньої діяльності КПІ: а) Устав Киевского политехнического института императора Александра II; б) Правила для студентов <...>; в) Положение о Киевском политехническом институте <...>. Названі документи доз-

воляють відчутти дійсний подих історії, особливості щоденного життя студентів і викладачів тих часів, а також їх реальний вплив на формування нових випускників КПІ як майбутніх творців науково-технічного прогресу в регіонах України.

Книгу видано невеликим тиражем як науково-популярне видання. Проте для дослідників історії КПІ вона містить багато оригінальних матеріалів та ілюстрацій, а тому викликає зацікавленість багатьох читачів і надихає авторів на подальші творчі роздуми.

3.3. Довідник [5] підготовлено у 2009 р. як розширений і доповнений варіант першого видання 1998 р. «Хто є хто в КПІ», відповідальний за інформаційне забезпечення В.В. Янковий. Як зазначено у Передмові довідника, перше видання стало бестселером для політехніків, тому що в ньому представлено біографічні дані майже всіх докторів наук і професорів, які працювали в КПІ з періоду його заснування.

Тому у 2009 р. на честь 110-ї річниці створення КПІ було ухвалено рішення про випуск нового біографічного довідника «Хто є хто в КПІ», до якого включено біографічні дані нових докторів наук і професорів, які пов'язали свою освітню та наукову діяльність із КПІ за цей час, тобто після 1998 р. Дуже приємно на сторінці 136 читати відомості про авторку статті.

Підготовка такого Довідника потребувала уважної та наполегливої праці упорядників, які сподіваються, що він буде корисним для всіх, хто цікавиться історією Київської політехніки. Матеріали довідника можуть бути корисними для написання студентських рефератів, дипломних і магістерських робіт.

3.4. Методичну розробку [4] підготовлено на основі лекції «Найкращі університети України», прочитаної у 2019 р. для студентів Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського. На сторінках 32–33 представлено фото та коротку довідку про багаторіч-

ну роботу в КПІ одного з авторів даної статті. Сподіваємось, що однією з наших перспективних методичних розробок для магістрантів стане спецкурс з історії та досягнень КПІ.

Важливість спецкурсу з історії університету для магістрантів можна пояснити необхідністю збереження актуальної інформації про соціальні, політичні й освітні процеси, які відбувались на теренах України та безпосередньо на території кампусу КПІ в різні періоди.

Пропонується орієнтовна структура нового спецкурсу з назвою «Історичні проблеми створення і діяльності Київської політехніки»:

1. Необхідність створення першого технічного університету в Києві й особливості його становлення в першій половині ХХ ст. Обсяг – 4 навч. год.

2. Діяльність КПІ в післявоєнний період і відновлення освітнього процесу та професорсько-викладацького складу в 1946–1991 рр. Обсяг – 4 навч. год.

3. Наукові й освітні досягнення КПІ в період створення та розвитку незалежної України в 1992–2021 рр. Обсяг – 4 навч. год.

4. Історія створення факультету, на якому навчаються студенти. Обсяг – 2 навч. год.

5. Історія створення і досягнення кафедри, за спеціальностями якої навчаються студенти. Обсяг – 4 навч. год.

6. Оглядова лекція «Видатні професори кафедри». Обсяг – 2 навч. год.

7. Залік, атестація. Обсяг – 4 навч. год.

8. Самостійна робота студентів. Обсяг – 8 навч. год.

Разом – 32 години, 3 кредити.

Основою для підготовки навчальних матеріалів для лекцій, рефератів і самостійної роботи студентів можуть слугувати всі представлені в даній статті джерела, а також інтернет-ресурси університету та його підрозділів. Важливо до матеріалів кожної лекції включати біографії та фото видатних учених, які працювали або працюють на факультеті та кафедрі.

Висновки

1. Для кожного університету актуально та важливою стає публікація у власній газеті про поточні події та плани подальшої діяльності кожного з підрозділів університету. У зв'язку з поширенням процесів інформатизації та для економії коштів багато вищих закладів освіти відмовляються від паперових варіантів власних газет. На жаль, водночас значно скорочуються коло та кількість осіб, ознайомлених з останніми подіями, що важливі для всіх учасників навчально-виховного процесу в університеті, тобто і викладачів, і студентів.

На наш погляд, важливо залишити паперовий варіант тиражу в невеликій кількості для кожного факультету, а викладачам час від часу спонукати студентів до написання рефератів про останні події в університеті за інформацією електронного сайту. Саме це і спонукало авторів роботи підготувати оглядову статтю про заходи та матеріали, присвячені 125-річному ювілею НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», до публікації в часопису «Вища освіта України».

2. Автори статті висловлює щиру подяку кандидату педагогічних наук, доценту факультету лінгвістики КПІ Ірині Ставицькій за допомогу в підготовці паперових варіантів газети «Київський політехнік», зокрема останніх двох номерів, виданих на початку навчального 2023–2024 рр.

У мирні часи кожен викладач обов'язково відвідував Загальні збори викладачів КПІ на початку навчального року, які відбувалися в Центрі культури і мистецтв, тобто у Великому концертному залі.

Тоді кожен викладач мав можливість одержати газету до початку засідання, а потім обговорювати її на засіданні ради факультету або кафедри. На жаль, під час

воєнного часу загальні збори скоротилися до ювілейної сесії професорсько-викладацького складу, до якої були запрошені почесні гості. Президент України Володимир Зеленський розпочав свій виступ на засіданні словами «Я дякую Вам, що Ви підтримуєте міцність і славу Київської політехніки!». Вдячні слова Президента України варті того, щоби їх почули викладачі та студенти всіх факультетів і відчули гордість за університет, у якому вони працюють або навчаються.

3. Аналітичні роздуми про науково-освітні заходи та матеріали, присвячені ювілею КПІ, дозволяють зробити висновок про актуальність знань студентів і вивчення історії свого університету, з ім'ям якого треба йти по життю та кожного разу чути схвальний відгук на запитання «У якому університеті Ви навчалися або працюєте зараз?». Істотно, що ці знання важливо доповнити історичними відомостями про свій факультет або кафедру, дуже добре, що ці відомості зараз можна знайти на електронних ресурсах університету та його підрозділів.

На наш погляд, поглибленню професійної підготовки магістрантів і студентів старших курсів допоможе методичне опрацювання структури та впровадження спеціального навчального курсу (за вибором), що присвячений історії розвитку та становлення КПІ як дослідницького університету. Уважаємо за необхідне подати відомості про факультет і кафедру з урахуванням особливостей спеціалізації магістрантів. Для цього важливо використати друковані джерела [3–6], а також інші доступні літературні й інтернет-ресурси.

Сподіваємось, що на кожному факультеті знайдеться викладач або аспірант, який візьметься за таку цікаву та престижну роботу.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Київський політехнік.** Газета НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». № 27–28 (3445–3446), 30 серпня 2023 р. С. 1–6.

REFERENCES

1. **Kyivskiy politechnik.** Hazeta NTUU «KPI im. Ihoria Sikorskoho» [Kyivskiy Polytechnic. Newspaper of NTUU “KPI named after Igor Sikorskiy”].

2. **Київський політехнік.** Газета НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». № 29–30 (3447–3448), 14 вересня 2023 р. С. 1–6.
  3. **КПІ: друге століття.** (2023). Продовження традицій. Колектив авторів. Заст. гол. ред. Михайло Ільченко. Київ: Політехніка.
  4. **Козлакова, Г.** (2019). Історичний огляд розвитку вищої освіти в Україні: від гетьманських часів до сьогодення. Г.О. Козлакова, О.М. Коваленко. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. 56 с.
  5. **Хто є хто.** (2009). Довідник. Професори Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: НТУУ «КПІ». 344 с.
  6. **Янковий, В.В.** (2018). Київська політехніка: початок історії / В.В. Янковий, Д.Л. Стефанович. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка». 244 с.
  7. **Офіційний вебсайт** НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»: <https://www.kpi.ua>.
- № 27–28 (3445–3446), 30 серпня 2023. С. 1–6 [in Ukrainian].
  2. **Kyivskiy politechnik.** Hazeta NTUU “KPI im. Ihoria Sikorskoho” [Kyivskiy Polytechnic. Newspaper of NTUU “KPI named after Igor Sikorskiy”]. № 29–30 (3447–3448), 14 veresnia 2023 r. С. 1–6 [in Ukrainian].
  3. **KPI: druhe stolittia** (2023). [KPI: the Second Century]. Prodovzhennia tradytzii [Continuing of Traditions]. Vice-Head of Edition council Mikhailo Ilchenko. Kyiv: Vyd-vo “Polytechnika” [in Ukrainian].
  4. **Kozlakova, G.** (2019). *Istorychnyi ohliad rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini: vid hetmanskykh chasiv do sohodennia* [Historical Review of Development of Higher Education in Ukraine: from Hetman’s Time till modern days]. Galina Kozlakova, Oksana Kovalenko. Kyiv: NPU named after M.P. Dragomanov, 2019. 56 p. [in Ukrainian].
  5. **Khto ye khto** (2009). [Who is who]. Dovidnyk. Profesory Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy “Kyivskiy politekhnichniy instytut”. [Dovidnyk. Professors of National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute”]. Issue 2-d, add. Kyiv: NTUU “KPI”, 2009. 344 p. [in Ukrainian].
  6. **Yankovuy, V.V.** (2018). *Kyivska politechnika: pochatok istorii* [Kyivska Politechnika: the Beginning of History]. V.V. Yankovuy, D.L. Stefanovich. Kyiv: KPI named after Igor Sikorskiy. Vud-vo “Polytechnika”. 244 p. [in Ukrainian].
  7. **Ofitsiyniy Web-sait** NTUU “KPI imeni Ihoria Sikorskoho” [Web-sight NTUU “KPI named after Igor Sikorskiy”]. Retrieved from: <https://www.kpi.ua> [in Ukrainian].

Galyna KOZLAKOVA, Dmytro STEFANOVICH
THE ANALYTICAL REVIEW OF EDUCATIONAL AND SCIENCE EVENTS
DEVOTED TO JUBILEE OF NTUU “KYIV POLYTECHNIC INSTITUTE NAMED
AFTER IGOR SIKORSKIY”: TRADITIONS AND INNOVATIONS

This article has represented an analytical review of events and materials, devoted to the celebration of 125-years jubilee of National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute named after Igor Sikorskiy”. Jubilee was celebrated during Jubilees Session of University stuff on the 31-st of August, 2023 year. Full presentation of this activity was published in pages of university newspaper “Kyivskiy Polytechnic”, each issue of which takes place on Web-sight of University as E-variant.

For more level information of Ukrainian educational society about this actual activity the Authors had prepared this article on base of remaining of resources in newspaper “Kyivskiy Polytechnic” and historical books with short dates about history of organization and development of NTUU “KPI”, modern structure and achievements of the University. Very important persons took part in Jubilee session and greeted participants that represented different Institutes and Departments. They were among visitors: President of Ukraine Volodymyr Zelenskiy, Vice-Head of Supreme Council Oleksandr Kornienko, General-Leiutenant Sergiy Naev, President of NAPN of Ukraine Vasyl Kremen and others. Rector of NTUU “KPI”, Academician of NAN of Ukraine Mikhailo Zgurovskiy had spoken a fundamental report “KPI-125: remaining about the Past we think about the Future!”.

By our mind publication of this article in journal “Higher Education in Ukraine” will bring attention of Ukrainian society to activities, that connected with creation, history and development of NTUU “KPI”, will be interesting as for educators and so for students of University and will find a modern place in new professional educational courses for students of old levels and Masters of all specialties. The main parts and structure of this special course were represented too.

Key words: *Kyivskiy Polytechnic, Science Supreme, Jubilees Session, NTUU “KPI named after Igor Sikorskiy”, editions about history of KPI, rectors, educators, students, new educational courses, masters.*